

PŘEDNOSTI ARCHITEKTONICKÝCH SOUTĚŽÍ

Důležitým úkolem ČKA v oblasti soutěží je poskytovat podporu zadavatelům soutěží a propagovat soutěže jako ideální způsob výběru architekta. Zvyšující se zájem o soutěže je důkazem jejich výhodnosti, spouštějící v tom, že soutěže...

1. ... mají staletou historii
Architektonické soutěže mají dlouhou historii, která sahá až do starověkého Řecka. První doložené soutěže zaznamenáme v polovině 15. století v renesanční Florencii. Rozmach soutěží nastal od poloviny 19. století. Na podkladě výsledků soutěží byly vyprojektovány nejslavnější evropské stavby, jako jsou pařížská opera či londýnský parlament. První doloženou soutěží na území dnešní České republiky je soutěž na okružní třídu (Ringstrasse) v Brně z roku 1861. Nadčasové a kvalitní stavby, například Národní divadlo, Národní muzeum či Národní technická knihovna, jsou dalšími příklady realizací návrhů vybraných v architektonických soutěžích. Mnohé na základě soutěží vzniklé stavby se mohou pyšnit oceněními z přehlídek, jako je Česká cena za architekturu, Grand Prix architektů či Stavba roku.
2. ... se zaměřují na kvalitu
Ve většině soutěží je předloženo až několik desítek návrhů, které jsou vypracovány dle požadavků zadavatele. Návrhy zohledňují priority zadavatele a prezentují různá možná řešení předmětu soutěže, která jsou promyšlená nejen z hlediska estetického, ale z hlediska funkčnosti a provozních aspektů stavby či území. Architekti ve svých návrzích zadavateli předkládají své odborné znalosti, zkušenosti a také kus sebe sama. Rozmanitost řešení přináší bohatou možnost výběru.
3. ... jsou transparentní
Veřejné zakázky jsou v České republice zadávány v souladu se zákonem č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek. Tento zákon nabízí možnost využití architektonické soutěže (v rámci zákona se jedná o soutěž o návrh) jako jeden z postupů k výběru architekta. Oproti běžným řízením, kde zadavatel rozhoduje převážně na základě ceny a zkušeností či složení týmu uchazeče, architektonická soutěž nabízí výběr na základě kvality návrhů. Díky svému promyšlenému konceptu, hodnocení návrhů odbornou a nezávislou porotou a díky anonymitě soutěžních návrhů představuje soutěž transparentní proces výběru zhotovitele veřejné zakázky.
4. ... jsou objektivní
Soutěžní návrhy hodnotí porota složená z nezávislých odborníků a zástupců zadavatele. Požadavkem Soutěžního řádu i zákona o zadávání veřejných zakázek je, že v porotě musí být nadpoloviční počet nezávislých porotců. To je častým důvodem obav, že nezávislí porotci nebudou se zástupci zadavatele komunikovat a vyberou návrh, který nebude zadavateli vyhovovat. Komora jednoznačně prosazuje princip práce poroty jako diskuse nad návrhy ze všech aspektů, v níž musí být brány v potaz názory nezávislých porotců i zástupců zadavatele v porotě a dalších závislých členů. Výběr nejlepších návrhů je možný až po nalezení shody všech členů poroty. Tento způsob hodnocení návrhů je předpokladem zcela objektivního výběru.
5. ... napomáhají veřejné správě ke komunikaci s občany a jejich participaci
Příprava architektonické soutěže je jedinečnou příležitostí, jak zapojit veřejnost do tvorby vystaveného prostředí města či obce a vzbudit v ní zájem o architekturu a urbanismus. Soutěž má tedy potenciál stát se pojtkem mezi veřejnou správou a občanským sektorem. Participace obyvatel je vhodným a často využívaným procesem při přípravě zadání architektonické soutěže, zejména pokud jde o veřejná prostranství.
Hodnocení návrhů a stanovení jejich pořadí je sice úkolem poroty, ale není vyloučeno, aby občanských sektor byl v porotě zastoupen. Již i takové zkušenosti existují.
Vyhlášení výsledků soutěže provází výstava soutěžních návrhů, na níž se může veřejnost seznámit s řešeními předmětu soutěže předloženými účastníky soutěže a názory poroty na tato řešení. Často využívaným způsobem komunikace je diskuse s oceněnými autory návrhů a zástupci poroty v rámci výstavy.
6. ... přinášejí úsporu financí zadavatele
Uspořádání architektonické soutěže není zadarmo, v přímých nákladech je dražší než běžná forma výběru architekta. Možnost výběru nejlepšího z předložených řešení ale znamená úsporu v následných krocích přípravy stavby. Investice do soutěže se vrátí již v projektování a poté ve stadiu realizace. Jasně formulované zadání a výběr ideálního řešení jsou předpokladem pro kvalitně vypracovaný projekt a ekonomicky efektivní návrh. Rovněž lze očekávat menší potřebu změn během stavby a následné vícepráce. V soutěžních řešeních architekti musí zvažovat i provozní náklady stavby, což je další plus soutěží oproti běžným způsobům výběru architekta.
7. ... uplatňují zásady sociálně odpovědného zadávání, environmentálně odpovědného zadávání a inovací
Architektonická soutěž je sama o sobě z hlediska sociálně odpovědného zadávání správnou volbou, protože více než jiné postupy podporuje zadávání veřejných zakázek malým či středním podnikům. Dále lze při hodnocení zohlednit zapojení neautorizovaných osob a studentů, kteří takto mají možnost se podílet na procesu návrhu stavby od samého začátku. Zároveň regulérní soutěž neobsahuje diskriminační kritéria technické kvalifikace.
Hledání optimálního řešení z hlediska environmentálně odpovědného zadávání je obsaženo v samotné podstatě architektonické soutěže, která hledá vždy ideální řešení v daném kontextu. Tuto roli doporučuje ČKA ještě posílit odborníky na problematiku energetiky, rozdrozené infrastruktury a dalších specializací, jejichž hodnocení je podkladem pro porotu. Požadavky na soutěžní návrh jsou v maximální míře stanoveny jako doporučené právě proto, aby nebránily inovativním řešením. V některých případech v závislosti na předmětu soutěže může být inovativnost řešení stanovena přímo jako hodnotící kritérium.